

Föreläser om rashygien och aborter

Rashygien, preventivmedel och aborter – en krönika om 1900-talets sexualpolitik. Detta är temat för Stig Anderssons föreläsning i Silvéniska villan onsdag den 7 februari.

För att förstå de livliga debatterna och lagstiftningen på sexualpolitikens område under 1900-talet måste man ha en kännedom om en del av 1800-talets tankemönster. Under detta århundrade utmärkte sig Europa som världens ledande och starkaste kontinent. Det gällde politiskt, militärt och vetenskapligt.

Utbredd rasism

De flesta européer tänkte sig det historiska skeendet som en långsam utveckling från primitiva kulturer upp till högkulturer. Den europeiska kulturen representerade utvecklingens höjdpunkt.

Utifrån detta perspektiv tedde sig andra folkgrupper underlägsna européerna. Rasism av detta slag var utbredd i de europeiska länderna.

Mannen betraktades - av den manliga eliten - som överlägsen kvinnan inte bara fysiskt utan också intellektuellt. Kvinnans område var hemmet och känslornas domäner.

Gymnasier och universitet var fram till 1800-talets slut öppna endast för pojkar respektive män. Det fanns dock undantag. Enstaka kvinnor kunde skaffa sig utbildning och inflytande inom vetenskap, författarskap och samhälle. Svenska kvinnor erhöll inte rösträtt förrän 1918.

Hygien hett ämne

Erfarenheter från de stora epidemierna och de medicinska framstegen hade gett begreppet "hygien" en starkt positiv laddning.

Hygien fick en mer dramatisk innebörd när mentalsjukdom, social misär, könssjukdomar och sexualitet togs med. Rasbiologi i form av "Rashygien" och "sexualhygien" blev heta ämnen för meningsutbyte.

Vid 1900-talets början fanns en debattarena där diskussioner om kvinnans

Stig Andersson föreläser om 1900-talets sexualpolitik i Silvéniska villan nästa vecka.

FOTO: NATHALIE NORDSTRÖM

rättigheter, sexualitet, prostitution, preventivmedel och aborter blandade sig med varandra. Å ena sidan

radikaler och reformatorer, å andra sidan konservativa grupper som ville försvara familjens och fosterlandets

gamla mönster.

Bland de radikala framträdde färgstarka debattörer som Hinke Bergegren, Karo-

”Hygien fick en mer dramatisk innebörd när mentalsjukdom, social misär, könssjukdomar och sexualitet togs med.”

lina Widerström, Ada Nilsson, Elise Ottesen-Jensen och makarna Alva och Gunnar Myrdal. Bland de konservativa fanns majoriteten av läkarna.

Orsakade debatter

I föredraget ingår delar av preventivmedlens, aborternas och steriliseringarnas historia och en del om de sexualpolitiska debatter som de förorsakade.

Föredraget äger rum onsdagen 7 februari i Silvéniska villan, Arrangörer är Säfflebygdens hembygdsförening, Studieförbundet vuxenskolan och Säffle Säffle kommuns kulturnämnd.

Lennart Stolpe